

LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBA MAKROEKONOMISKAIS APSKATS

#55 | 2013-2

LATVIJAS REPUBLIKAS
EKONOMIKAS MINISTRĪJA

LATVIJAS REPUBLIKAS
CENTRĀLĀ STATISTIKAS PĀRVALDE

© 2013 | Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija
Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde

Pamatā skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītos gadījumos, ir saņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes. Eiropas Savienības dati tiek ņemti no *Eurostat* datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti Latvijas maksājumu bilances, banku un monetāro rādītāju raksturojumā. Valsts kases dati ir izmantoti valsts finanšu rādītāju raksturojumā.

Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce ir obligāta

Ja Jums ir komentāri, jautājumi vai ierosinājumi, lūdzam tos adresēt:

Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijai

Brīvības ielā 55

Rīga, LV-1519

Tālrunis 371 67 013 293

E-pasts: macro@em.gov.lv

Interneta vietne: <http://www.em.gov.lv>

ISSN 1407-5350

EKONOMISKAIS STĀVOKLIS ĪSUMĀ	4
ĀRĒJĀ EKONOMISKĀ VIDE	5
ĪEKŠZEMES KOPPRODUKTS: IZLIETOJUMS.....	6
ĪEKŠZEMES KOPPRODUKTS: NOZARU ATTĪSTĪBA	8
APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	10
INVESTĪCIJAS	12
ĀRĒJĀ TIRDZniecība	14
MAKSĀJUMU BILANCE	16
CENAS	18
MONETĀRIE RĀDĪTĀJI.....	20
VALSTS BUDŽETS	22
IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMI.....	24
DARBA TIRGUS	26
STARPTAUTISKIE SALĪDZINĀJUMI.....	28

EKONOMISKAIS STĀVOKLIS ĪSUMĀ

Lai arī ekonomiskā situācija eirozonā joprojām ir saspringta, Latvijas tautsaimniecībā saglabājās strauja izaugsme. 2013. gada 1. ceturksnī IKP bija par 3,6% lielāks nekā iepriekšējā gada 1. ceturksnī. Ceturkšņa laikā IKP pieauga par 1,4% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), kas bija tik pat strauja izaugsme kā vidēji ik ceturksni 2012. gadā. Lai arī pēdējos gadus Latvijā ir vērojama straujākā izaugsme ES, IKP pašlaik vēl ir par 11% mazāks nekā pirms krīzes – 2007. gadā.

Pēckrīzes gados ekonomikas dzinējspēks bija eksports. Saglabājoties zēmam pieprasījumam vairākās tirdzniecības partnervalstīs, Latvijas eksporta dinamika 2013. gadā ir kļuvusi mērenāka – eksporta apjomi 1. ceturksnī bija par 2,9% lielāki nekā pirms gada. Arī apstrādes rūpniecības izaugsmi bremsē zēmais pieprasījums ārējos tirgos un 2013. gada sākumā ražošanas apjomi atpalika no iepriekšējā gada līmeņa.

Vienlaikus turpina uzlaboties situācija iekšējā tirgū. Palielinās iekšzemes pieprasījums, ko galvenokārt nodrošina privātā patēriņa pieaugums. Aizvien lielāks devums izaugsmē ir uz iekšējo tirgu orientētām nozarēm – tirdzniecībai un komercpakalpojumiem. No

apjomīgā krituma krīzes laikā turpina atgūties būvniecības nozare.

Mazinoties ārējo faktoru spiedienam, patēriņa cenu dinamika ir ļoti mērena. Maijā kopējais cenu līmenis praktiski saglabājās iepriekšējā gada maija līmenī. Arī turpmāk patēriņa cenu izmaiņas Latvijā lielā mērā būs atkarīgas no cenu tendencēm pasaulē un sagaidāms, ka 2013. gadā kopumā gada vidējā inflācija varētu būt 0,5% robežās.

Turpina uzlaboties situācija darba tirgū – aug darbavietu skaits un darba samaksa, kā arī mazinās augstais bezdarba līmenis. 2013. gada 1. ceturksnī nodarbināto skaits bija par 4,7% lielāks nekā pirms gada un bezdarba līmenis saruka līdz 12,8%. Zemā inflācija sekmē reālās darba algas kāpumu.

Ārējā vidē joprojām pastāv ļoti liela nenoteiktība par tālākajām attīstības perspektīvām. Sagaidāms, ka Latvijas eksporta pieaugums šogad būs mērenāks nekā iepriekšējos gados. Tajā pašā laikā, turpinot uzlaboties situācijai darba tirgū, straujāks pieprasījuma kāpums gaidāms iekšējā tirgū. Ekonomikas ministrija prognozē, ka Latvijas ekonomikas izaugsme 2013. gadā varētu būt 4,5 procenti.

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	2008	2009	2010	2011	2012	2013p
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>						
Iekšzemes kopprodukts	-3,3	-17,7	-0,9	5,5	5,6	4,5
Patēriņa cenas	15,4	3,5	-1,1	4,4	2,3	0,5
Nodarbināto skaits*	0,5	-12,2	-4,6	2,5**	2,8	2,4
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>						
Vispārējā valdības sektora balance	-4,2	-9,7	-8,1	-3,6	-1,2	-1,1
Eksporta-importa saldo	-13,7	-1,5	-1,4	-4,8	-3,3	-3,3
Bezdarba līmenis*	7,5	16,9	18,7	16,2	14,9	12,0

* no 2011. gada dati pārrēķināti pēc Tautas skaitīšanas datiem, pirms 2011. gada dati nav salīdzināmi

** Ekonomikas ministrijas novērtējums

Pasaules valstu ekonomikas attīstība joprojām ir atšķirīga. Pēc nostabilizēšanās 2012. gada otrajā pusē, 2013. gada sākumā aktivitāte attīstītajās valstīs ir pasliktinājusies. Attīstīto valstu vājais pieprasījums savukārt nelabvēlīgi ietekmē lielāko daļu attīstības valstu ekonomiku izaugsmi.

2013. gada 1. ceturksnī Eiropas Savienībā IKP samazinājās par 1,2%. Ekonomikas lejupslīde ir saistīta ar spriedzi finanšu sektorā, bažām par valdību finansiālo stāvokli, bilanču posteņu korekciju turpināšanos, kā arī nelabvēlīgu situāciju ārējā vidē.

Baltijas valstīs pēc dziļas ekonomikas lejupslīdes kopš 2009. gada beigām ir atsākusies izaugsme. 2011. un 2012. gadā Baltijas valstīs bija straujākie ekonomikas izaugsmes tempi ES.

Pretrīti tendencēm Eiropā, ASV ekonomikā 2013. gada sākumā turpinās izaugsme. Tomēr

straujāku tās pieaugumu bremzē lēnāka izaugsme apstrādes rūpniecībā saistībā ar zemo ārējo pieprasījumu, kā arī joprojām vājais darba tirgus.

Āzijas valstīs globālo krīzi ir pārvarējušas veiksmīgāk nekā citu reģionu valstis, tomēr vājais ārējais pieprasījums bremzē reģiona izaugsmi.

NVS reģiona atgūšanās pēc krīzes periodā balstās uz augstajām resursu cenām un kapitāla plūsmu atjaunošanos. Tāpat kā citos reģionos arī NVS valstu izaugsme nav vienmērīga. Krievijā izaugsmes tempi mazinās, kam pamatā ir eksporta kritums uz Eiropas Savienības valstīm.

Pēc Starptautiskā valūtas fonda prognozēm pasaules ekonomikā 2013. gadā sagaidāms pieaugums par 3,3%, bet 2014. gadā globālās izaugsme varētu pārsniegt 4 procentus.

Pasaules ekonomikas attīstība

IKP izmaiņas procentos

	2009	2010	2011	2012	2013 SVF*	2013 EK**
Pasaule	-0,6	5,1	4,0	3,2	3,3	3,1
ASV	-3,1	2,4	1,8	2,2	1,9	1,9
Japāna	-5,5	4,7	-0,6	2,0	1,6	1,4
Ķīna	9,2	10,4	9,3	7,8	8,0	8,0
NVS	-6,4	4,8	4,8	3,4	3,4	3,3
ES-27, tai skaitā:	-4,2	2,1	1,6	-0,2	0,0	-0,1
Vācija	-5,1	4,2	3,1	0,9	0,6	0,4
Zviedrija	-5,0	5,9	4,0	1,2	1,0	1,5
Lielbritānija	-4,0	1,8	0,9	0,2	0,7	0,6
Latvija	-17,7	-0,9	5,5	5,6	4,2	3,8
Lietuva	-14,8	1,4	5,9	3,6	3,0	3,1
Igaunija	-14,3	2,3	7,6	3,2	3,0	3,0

Avots: Starptautiskais valūtas fonds

* Starptautiskā valūtas fonda prognoze;

** Eiropas komisijas prognoze

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: IZLIETOJUMS

Pēc vairāku gadu straujās ekonomiskās izaugsmes, kad IKP vidējie gada pieauguma tempi 2005.-2007. gados bija gandrīz 11%, Latvijas ekonomikā 2008. gadā globālās finanšu krīzes rezultātā iestājās recesija. Krīzes laikā IKP samazinājās par ¼ daļu. Kopš 2009. gada beigām Latvijas ekonomikā ir atsākusies izaugsme.

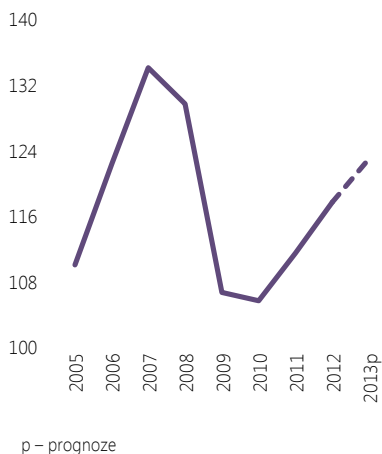
2011. gadā IKP pieauga par 5,5%. Vēl 2012. gada sākumā Latvijas tautsaimniecības perspektīvas tika vērtētas ļoti piesardzīgi, jo bija bažas par lielo nenoteiktību ārējos tirgos, īpaši eirozonā. Tomēr Latvijas ekonomika bija noturīga pret ārējās vides satricinājumiem un kopumā 2012. gadā IKP par 5,6% pārsniedza 2011. gada līmeni. Arī 2013. gada 1. ceturksnī turpinājās izaugsme un IKP bija par 3,6% lielāks nekā iepriekšējā gada 1. ceturksnī. Lai arī pēdējos gadus Latvijas ekonomikā ir vērojama straujākā izaugsme ES, tomēr IKP vēl ir par 11% mazāks nekā bija pirms krīzes – 2007. gadā.

2013. gada sākumā, saistībā ar zemo pieprasījumu ārējos tirgos, eksporta pieaugums kļūst mērenāks. 2013. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2012. gada 4. ceturksni, preču un pakalpojumu eksporta apjomi pieauga par 0,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet salīdzinājumā ar 2012. gada 1. ceturksni – par 2,9 procentiem.

Aizvien lielāks devums izaugsmei ir iekšzemes pieprasījumam. Privātā patēriņa pieaugumu turpina sekmēt nodarbinātības kāpums un darba samaksas pieaugums. 2013. gada 1. ceturksnī, salīdzinot ar 2012. gada 4. ceturksni, privātais patēriņš pieauga par 1,8% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un bija par 4,7% lielāks nekā iepriekšējā gada 1. ceturksnī, tomēr tas joprojām ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

Iekšzemes kopprodukts

2004. gads = 100

Iekšzemes kopprodukta izlietojums

izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

	2009	2010	2011	2012
Iekšzemes kopprodukts	-17,7	-0,9	5,5	5,6
Privātais patēriņš	-22,6	2,4	4,8	5,4
Valsts patēriņš	-9,4	-7,9	1,1	-0,2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-37,4	-18,1	27,9	12,3
Eksports	-13,3	12,7	12,4	8,3
Imports	-31,6	11,8	22,1	2,9

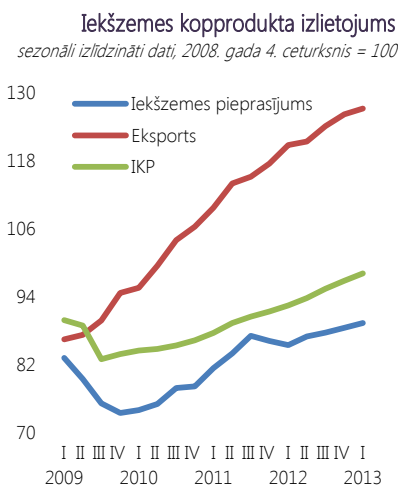
Investīcijas 2013. gada 1. ceturksnī bija par 10,6% mazākas nekā pirms gada. Tas ir saistīts ar tendencēm atsevišķās apstrādes rūpniecības nozarēs, kā kokapstrādē un metālapstrādē, kā arī iepriekšējā gada 1. ceturksnī veiktajiem apjomīgiem investīciju projektiem enerģētikas nozarē.

Krīzes laikā, samazinoties iekšējam pieprasījumam, strauji saruka importa apjomi. Pakāpeniski palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm iekšējā tirgū, pieaug arī pieprasījums pēc importa. 2013. gada 1. ceturksnī imports pieauga par 1% (salīdzināmās cenās), bet tas joprojām bija ievērojami lēnāk nekā eksporta apjomu kāpums. 2013. gada 1. ceturksnī eksporta-importa saldo bija -3,2% no IKP.

2013. gada 1. ceturksnī palielinājās valdības patēriņš, tomēr tas bija neliels saistībā ar valdības noteiktajiem fiskālās politikas mērķiem.

Patērētāju konfidence 2012. gada decembrī bija visaugstākā kopš 2007. gada vidus. Kopš 2009. gada augusta patērētāji kļūst arvien optimistiskāki. Lai arī patērētāju konfidence saglabājas negatīva, jāņem vērā, ka arī straujās izaugsmes gados konfidence vienmēr ir bijusi negatīva.

2013. gada sākumā patērētāju konfidence ir nedaudz samazinājusies – maijā tā bija par 3,1 punktu zemāka, salīdzinot ar 2012. gada decembri. 2013. gada sākumā samazinājumu lielā mērā noteica patērētāju bažas par iespējamo cenu pieaugumu nākotnē.

Iekšzemes kopprodukta izlietojums pa ceturkšņiem

izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2011				2012				2013
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Iekšzemes kopprodukts	3,6	5,7	6,6	5,7	7,0	5,2	5,2	5,1	3,6
Privātais patēriņš	3,5	5,2	5,9	4,3	5,4	7,1	5,1	4,2	4,7
Valsts patēriņš	1,4	1,7	2,8	-1,1	0,7	0,5	-1,7	-0,2	1,1
Kopējā pamatkapitāla veidošana	31,4	28,8	27,6	26,0	39,0	20,5	2,0	4,2	-10,6
Eksports	14,5	15,3	10,4	10,2	12,7	4,7	8,1	8,5	2,9
Imports	24,2	26,1	21,5	17,8	9,8	3,5	-1,6	1,3	1,0

IEKŠZEMES KOPPRODUKTS: NOZARU ATTĪSTĪBA

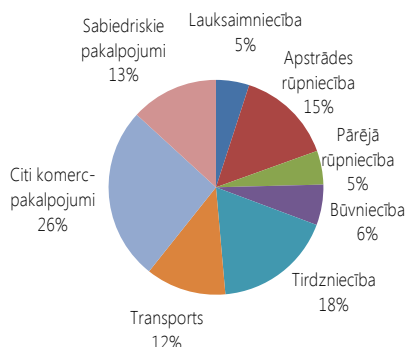
Krīzes laikā uzlabojās Latvijas ražotāju konkurētspēja, kas bija pamats eksporta pieaugumam un līdz ar to arī tirgojamo nozaru attīstībai. Kopš 2009. gada otrās puses strauji auga ražošanas apjomi galvenajā eksporta nozarē – apstrādes rūpniecībā, pakāpeniski palielinājās pārvadāto kravu apjomi. Ir mainījusies tautsaimniecības struktūra. 2008. gadā tirgojamās nozares (lauksaimniecības, mežsaimniecības, rūpniecības, kā arī transporta pakalpojumu nozares) veidoja vien 26% no kopējās pievienotās vērtības, bet 2012. gadā šo nozaru īpatsvars sasniedza 37%. Kopējo ienākumu pieaugums no eksporta pakāpeniski ir veicinājis arī iekšzemes pieprasījuma pieaugumu un līdz ar to arī uz iekšējo tirgu orientēto nozaru attīstību.

2012. gadā stabils pieaugums saglabājas apstrādes rūpniecībā – ražošanas apjomi palielinājās par 9,3%. Ņemot vērā nozares īpatsvaru tautsaimniecībā, ražošanas apjomu kāpums veidoja ¼ daļu no visas ekonomikas izaugsmes 2012. gadā. 2013. gada sākumā vājais pieprasījums ārējos tirgos ir ietekmējis nozares sniegumu un apstrādes rūpniecībā saražotās produkcijas apjomi 1. ceturksnī bija mazāki nekā pērnā gada atbilstošajā periodā.

Turpinās būvniecības izaugsme, ko lielā mērā veicina publiskie pasūtījumi un ES fondu projekti. 2012. gadā būvniecības apjomi palielinājās par 14,6%, bet 2013. gada 1. ceturksnī – par 9,8%. Lai arī būvniecības apjomi pēdējā pusotra gada laikā ir salīdzinoši strauji auguši, tomēr tie ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa.

IKP nozaru struktūra

2012. gads, procentos

Iekšzemes kopprodukts pa nozarēm

procentos

	2010	2011	2012	2013 I	2010	2011	2012	2013 I
	apjomu izmaiņas				ieguldījums izmaiņās			
Iekšzemes kopprodukts	-0,9	5,5	5,6	3,6	-0,9	5,5	5,6	3,6
Lauksaimniecība	-8,9	-0,5	6,9	-1,3	-0,3	0,0	0,3	0,0
Apstrādes rūpniecība	19,1	11,7	9,3	-4,8	1,7	1,5	1,4	-0,8
Pārējā rūpniecība	2,8	-0,9	-2,0	-1,6	0,1	0,0	-0,1	-0,1
Būvniecība	-31,1	11,9	14,6	9,8	-2,0	0,7	0,9	0,4
Tirdzniecība un izmitināšana	0,2	9,5	7,3	4,9	0,0	1,9	1,6	1,1
Transporta un uzglabāšana	-1,8	8,1	4,0	4,3	-0,2	1,0	0,6	0,6
Citi komercpakalpojumi	2,5	1,2	3,4	7,2	0,5	0,3	1,0	2,2
Sabiedriskie pakalpojumi	-8,2	0,6	-0,6	2,0	-0,8	0,1	-0,1	0,2

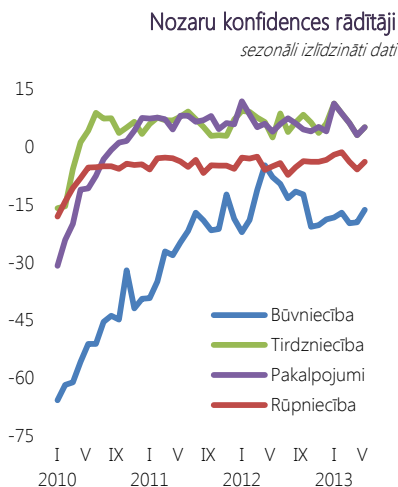
2012. gadā transporta un uzglabāšanas nozarē sniegto pakalpojumu apjomi bija par 4% lielāki nekā 2011. gadā, ko lielā mērā sekmēja kravu apgrozījuma pieaugums dzelzceļā un ostās. 2013. gada 1. ceturksnī transporta un uzglabāšanas nozares apjomi pieauga par 4,3%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 1. ceturksni. Pieaugumu galvenokārt nodrošināja sauszemes pārvadājumu apjomu kāpums.

Palielinās uz iekšējo tirgu orientēto nozaru devums kopējā tautsaimniecības izaugsme. Augot privātam patēriņam, turpinās izaugsme tirdzniecības nozarē. 2012. gadā pakalpojumu apjomi pieauga par 7,3% un 2013. gada 1. ceturksnī – par 4,3 procentiem.

2012. gadā komercpakalpojumu apjomi pieauga par 3,4%. 2013. gada 1. ceturksnī nozarē saglabājās stabila izaugsme, komercpakalpojumu apjomi par 7,2% pārsniedza 2012. gada 1. ceturkšņa līmeni. Pieaugumu lielā mērā sekmēja izaugsme informācijas un komunikācijas, mākslas, izklaides un atpūtas pakalpojumu, kā arī nekustamo īpašumu nozarēs.

Savukārt sabiedrisko pakalpojumu nozarē 2012. gadā apjomi saglabājās iepriekšējā gada līmenī. Arī 2013. gada 1. ceturksnī pieaugums ir mērens. Straujāku nozares izaugsmi ierobežo valdības noteiktie fiskālās politikas mērķi.

Kopumā 2013. gadā vairumā tautsaimniecības pamatnozaru sagaidāma stabila izaugsme. To lielā mērā sekmēs iekšzemes pieprasījuma pieaugums. Vienlaikus jāņem vērā, ka saglabājas riski ārējā vidē saistībā ar turpmāko situācijas attīstību ES.

Iekšzemes kopprodukts pa nozarēm

izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2011				2012				2013
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Iekšzemes kopprodukts	3,6	5,7	6,6	5,7	7,0	5,2	5,2	5,1	3,6
Lauksaimniecība	2,1	1,5	-1,9	-3,4	7,0	7,6	9,9	1,1	-1,3
Apstrādes rūpniecība	14,7	14,6	9,3	9,2	16,5	9,0	7,2	6,2	-4,8
Pārējā rūpniecība	-0,9	3,1	4,8	-7,8	-2,8	-5,2	-2,2	1,6	-1,6
Būvniecība	-15,1	-0,9	19,6	25,9	28,5	26,9	8,3	9,3	9,8
Tirdzniecība un izmitināšana	10,4	8,3	10,1	9,1	7,4	5,7	6,8	9,1	4,9
Transports un uzglabāšana	8,1	8,6	8,0	7,5	4,2	7,5	3,2	1,1	4,3
Citi komercpakalpojumi	-0,4	3,1	0,6	1,5	3,0	0,8	5,8	4,0	7,2
Sabiedriskie pakalpojumi	0,8	0,9	1,7	-0,6	1,4	0,0	-3,2	-0,5	2,0

APSTRĀDES RŪPNIECĪBA

Kopš 2009. gada beigām ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā strauji pieauga. Atjaunojoties ekonomikas izaugsmei, apstrādes rūpniecības pieauguma tempi bija straujāki nekā kopējā tautsaimniecības izaugsme. Pēckrīzes gados apstrādes rūpniecība bija galvenais tautsaimniecības izaugsmes virzītājs.

Stabils ražošanas apjomu pieaugums apstrādes rūpniecībā saglabājās arī 2012. gadā, kad lielākajos eksporta tirgos – ES valstīs bija vērojama izaugsmes tempu pavājināšanās. Neraugoties uz saspringto ekonomisko situāciju un recesiju vairākās ES valstīs, Latvijas apstrādes rūpniecība bija noturīga pret ārējās vides satricinājumiem. Lai arī 2012. gada laikā ražošanas apjomi mēnešu griezumā izteikti svārstījās – pēc strauja kāpuma viena mēneša laikā sekoja neliels atslābums, kopumā nozarē bija vērojama stabila izaugsme. 2012. gadā ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā pieauga par 9,3%. Straujākie pieauguma tempi bija elektrisko un optisko iekārtu ražošanā, metālapstrādē, transportlīdzekļu ražošanā, kā arī papīra ražošanā un poligrāfijā.

2013. gada sākumā atsevišķās nozarēs sniegums bija vājš un gada četros mēnešos kopumā apstrādes rūpniecībā tika saražots par 2,9% mazāk produkcijas nekā gadu iepriekš.

Straujāku apstrādes rūpniecības izaugsmi piebremzē zemais pieprasījums ārējos tirgos, kā arī būtiskais ražošanas apjomu samazinājums metālapstrādes nozarē, saistībā ar finansiālās grūtībās nonākušo a/s „Liepājas metalurģis”.

Šī gada četros mēnešos ražošanas apjomi atpaliek no iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeņa arī tādās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs kā ķīmiskā rūpniecība un transportlīdzekļu ražošana. Izaugsmes tempi piebremzējas kokapstrādes nozarē, kurā kopš 2009. gada bija vērojama ļoti strauja izaugsme un pērn nozares apjomi par 40% pārsniedza pirmskrīzes līmeni.

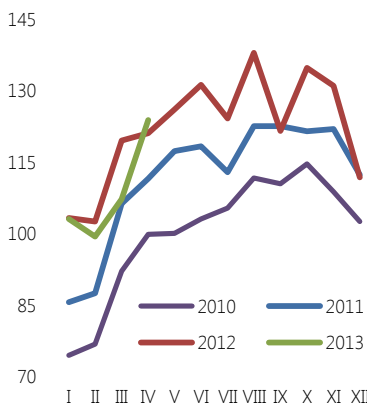
Apstrādes rūpniecība

2004. gads = 100

Produkcijas apjomu indekss

sezonāli neizlīdzināti dati, 2010. gads = 100

Citās apstrādes rūpniecības nozarēs – datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana, elektrisko iekārtu ražošana, mēbeļu ražošana, apģērbu un tekstilizstrādājumu ražošana produkcijas apjomi turpina stabili augt. Apjomi palielinās arī uz iekšējo pieprasījumu orientētās nozarēs – pārtikas rūpniecībā un nemetālisko minerālu ražošanā.

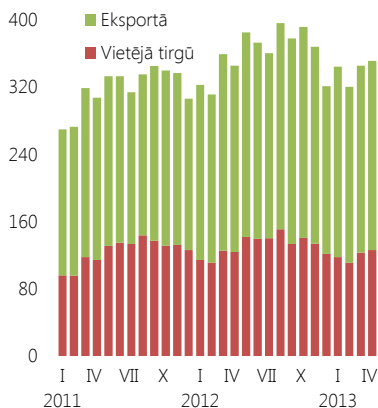
2013. gada janvārī-aprīlī apstrādes rūpniecības apgrozījums bija par 1,6% lielāks nekā pirms gada. Straujāk apgrozījums ir palielinājies eksportā realizētai produkcijai – par 2,3%, savukārt par 0,6% – vietējā tirgū.

Palielinās ražošanas jaudu noslodze, 2013. gada 1. ceturksnī tās līmenis apstrādes rūpniecībā bija 72,1%, kas ir par 3,8 procentpunktiem vairāk nekā pirms gada.

Turpmākā izaugsme apstrādes rūpniecībā lielā mērā būs atkarīga no ekonomiskās situācijas Latvijas eksporta partnervalstīs.

Produkcijas realizācija

faktiskajās cenās, milj. latu

Apstrādes rūpniecības galvenie rādītāji

procentos

	Struktūra 2012. gadā		2012	2013 I-IV	
	Apgrozījums	Aizņemtās darbvietas	Eksporta īpatsvars nozares realizācijā	Apjomu izmaiņas	Apjomu izmaiņas
Apstrādes rūpniecība – kopā	100	100	63,5	9,3	-2,9
Pārtikas rūpniecība	22,9	22,2	33,9	2,5	4,6
Vieglā rūpniecība	4,1	11,2	84,2	3,0	6,8
Kokapstrāde	22,0	19,5	73,2	5,4	-1,4
Papīra ražošana un poligrāfija	3,9	3,9	58,3	10,1	6,1
Ķīmiskā rūpniecība un tās saskarnozares	8,1	6,3	77,8	8,3	-12,4
Pārējo nemetālisko minerālu izstrādājumi	5,7	4,1	46,3	8,6	3,2
Metālu un to izstrādājumi	15,5	11,1	76,9	16,3	-11,4
Elektrisko un optisko iekārtas	5,5	3,6	89,3	20,0	13,1
Mašīnas un iekārtas	2,3	2,8	80,3	8,7	-2,2
Transporta līdzekļu ražošana	3,8	3,1	92,8	15,8	-20,2
Pārējās nozares	6,1	12,2	43,4	26,1	-17,4

INVESTĪCIJAS

Globālās finanšu krīzes ietekmē investīcijas Latvijas ekonomikā būtiski samazinājās, savukārt, ekonomikai stabilizējoties un atjaunojoties ekonomiskām aktivitātēm, investīciju apjomi kopš 2010.gada samērā strauji pieaug. 2011. gadā, salīdzinot ar 2010. gadu, investīcijas pieauga par 27,9%. Savukārt 2012. gadā investīciju apjomi par 12,3% pārsniedza iepriekšējā gada līmeni un veidoja 23,5% no IKP. Kopumā pēdējos divos gados Latvijas tautsaimniecībā tika ieguldīts 1,2 reizes vairāk nekā 2009.-2010. gadā. Tomēr jāatzīmē, ka investīciju apjomi vidēji ceturksnī ir gandrīz uz pusi mazāki nekā 2007. gadā.

2012. gadā investīcijas pakalpojumu nozarēs pieauga par 16%, kas ir nedaudz straujāk nekā preču ražošanas nozarēs, ko lielā mērā ietekmēja apjomīgie ieguldījumi tirdzniecībā, transporta un uzglabāšanas nozarē, kā arī operācijās ar nekustāmo īpašumu. Savukārt investīciju dinamika preču ražošanas nozarēs bija mērenāka nekā 2011. gadā (pieauga par 12,3%), bet apstrādes rūpniecībā 2012. gadā tika investēts par 8,1% mazāk nekā gadu iepriekš.

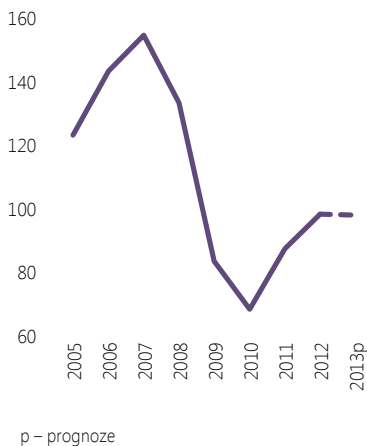
2013. gada 1. ceturksnī investīciju apjomi bija par 10,6% zemāki līmenī nekā pirms gada, kas galvenokārt ir skaidrojams ar iepriekšējā gadā īstenoto lielo investīciju projektu pabeigšanu. Investīciju apjomu pieaugumu lielā mērā kavē kredītēšanas lēnā atjaunošanās.

Kopš 2010. gada pakāpeniski pieaug ienākošo ārvalstu tiešo investīciju (ĀTI) plūsmas. 2011. gadā ĀTI apjoms Latvijas ekonomikā gandrīz 4 reizes pārsniedza iepriekšējā gada ienākošās ĀTI plūsmas un bija 5,2% no IKP līmenī. Savukārt 2012. gadā ienākošo ĀTI apjoms bija par 26% mazāks nekā iepriekšējā gadā. Ienākošo ĀTI apjoms 2013. gada 1. ceturksnī bija gandrīz uz pusi mazāks nekā pirms gada, ko galvenokārt noteica investīciju samazinājums finanšu starpniecības nozarē un darījumos ar nekustamo īpašumu.

Jāatzīmē, ka ienākošo ĀTI apjoms 2012. gadā Baltijas valstīs kopumā bija 2 563 milj. eiro, t.i., par 12,8% lielāka apjomā nekā iepriekšējā gadā. Latvija piesaistīja apmēram 30% no visām ĀTI Baltijas valstu reģionā.

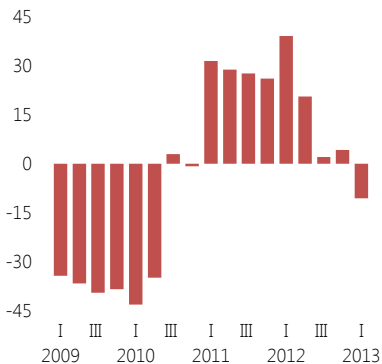
Bruto pamatkapitāla veidošana

2004. gads = 100

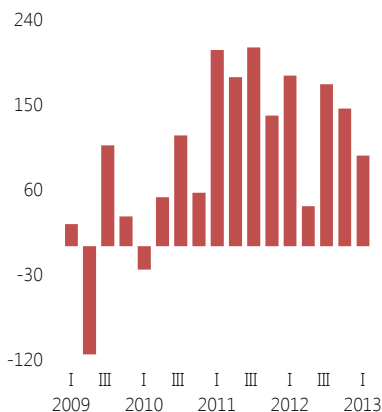
Bruto pamatkapitāla veidošana

izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošu periodu, procentos

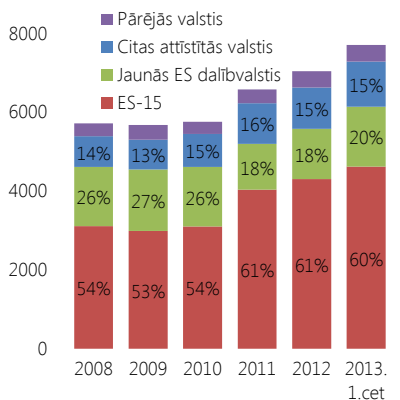

Saskaņā ar Latvijas starptautisko investīciju bilanci 2013. gada marta beigās uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā sasniedza 7 706 milj. latu (10 965 milj. eiro), kas bija par 16% vairāk nekā 2012. gada marta beigās, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 11%. Nozaru struktūrā lielāks uzkrāto ĀTI īpatsvars ir ieguldījumiem darījumos ar nekustāmo īpašumu un banku starpniecībā.

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā
plūsmas, milj. latu

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā
*pa valstu grupām
atlikumi perioda beigās, milj. latu*

Nefinanšu investīcijas pa nozarēm
procentos

	struktūra	apjomu izmaiņas			
		2012	2009	2010	2011
Lauksaimniecība	7,4	-43,9	19,6	59,2	33,6
Apstrādes rūpniecība	15,7	-53,1	5,5	41,6	-6,8
Pārējā rūpniecība	17,0	-34,3	-9,3	71,0	27,5
Būvniecība	1,9	-46,1	-33,3	21,3	24,3
Tirdzniecība un izmitināšana	7,5	-50,6	-24,2	24,5	15,4
Transports un uzglabāšana	20,4	-44,2	8,1	48,1	49,7
Citi komercpakalpojumi	8,5	-30,5	-32,2	-3,5	30,3
Sabiedriskie pakalpojumi	21,6	0,1	-44,3	22,5	1,5

* aprēķināts, izmantojot ceturkšņu datus

ĀRĒJĀ TIRDZNICĪBA

Pēdējo trīs gadu laikā Latvijas ārējā tirdzniecība attīstās ļoti dinamiski. 2012. gadā, salīdzinot ar 2009. gadu preču eksports faktiskajās cenās ir gandrīz divkārtšojies, savukārt preču imports faktiskajās cenās ir palielinājies par vairāk nekā 80%. Sākot ar 2009. gadu, vidēji ik gadu eksports ir audzis par 24%, bet imports par 23%. Lielāko ieguldījumu preču eksporta pieaugumā deva lauksaimniecības un pārtikas preces, kā arī metālapstrādes produkti. Ievērojami ir auguši arī kokapstrādes, mašīnbūves un minerālo produktu eksporta apjomi.

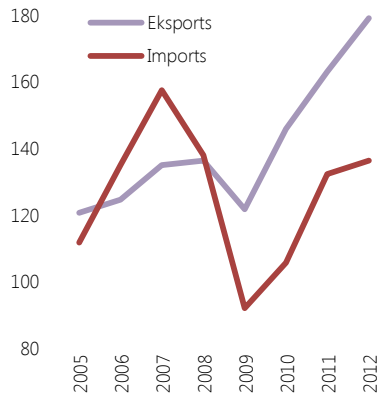
2012. gadā saglabājoties nestabīlai ārējai ekonomiskai videi pieprasījums pēc Latvijas eksporta precēm ir vājš. Tomēr, neskatoties uz to Latvijas preču eksports turpināja pieaugt strauji, faktiskajās cenās – par 15,7%, bet salīdzināmās cenās – par 11,6%. Savukārt preču imports 2012. gadā faktiskajās cenās pieauga par 14%, bet salīdzināmās cenās – par 5,6 procentiem.

2013. gada janvārī-aprīlī Latvijas preču eksports turpina augt salīdzinoši strauji. Faktiskajās cenās tas ir pieaudzis par 10,3%. Ņemot vērā nelielu eksporta vienības vērtības pieaugumu, salīdzināmās cenās eksporta apjomi ir pieauguši nedaudz lēnāk. Savukārt preču imports 2013. gada janvārī-aprīlī pieaug mērenāk – par 3,1% faktiskajās cenās. Salīdzināmās cenās importa apjomi ir pieauguši līdzīgi kā faktiskajās cenās.

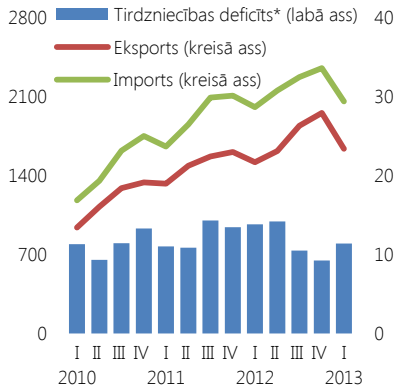
Eksporta apjomiem pieaugot straujāk nekā importam, turpina samazināties arī negatīvā tirdzniecības bilance. 2013. gada četros mēnešos tā veido 11% no kopējā tirdzniecības apgrozījuma.

2013. gada janvārī-aprīlī kopējo eksporta attīstību pozitīvi ietekmēja lielākoties mašīnbūves un lauksaimniecības un pārtikas produktu eksporta apjomu pieaugums. Šīs preču grupas nodrošināja lielāko daļu visa eksporta pieauguma. Saistībā ar a/s „Liepājas Metalurģs” finansiālām problēmām ievērojami samazinājies metālapstrādes produkcijas eksports. 2013. gada četros mēnešos sarukuši arī transportlīdzekļu grupas eksporta apjomi.

Preču eksports un imports pa gadiem
salīdzināmās cenās, 2004. gads = 100

Preču eksports un imports pa ceturkšņiem
mij. latu un procentos

* procentos no kopējā tirdzniecības apgrozījuma

Preču importa pieaugumu 2013. gada janvārī-aprīlī lielākoties ietekmēja ķīmiskās rūpniecības produkcijas eksporta pieaugums. Ievērojami ir pieauguši lauksaimniecības un pārtikas produktu, kā arī mašīnbūves produkcijas importa apjomi. Savukārt samazinājies ir metālapstrādes produktu un transportlīdzekļu imports.

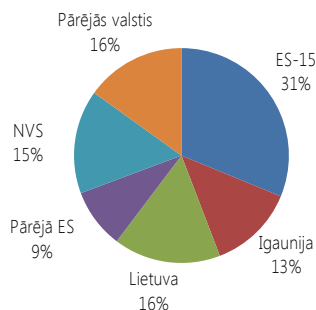
Preču eksporta apjomi uz ES valstīm 2012. gadā un 2013. gada janvārī-aprīlī pieauga nedaudz mērenāk nekā kopējais eksports. Savukārt eksports uz NVS valstīm 2012. gadā pieauga straujāk, bet 2013. gada janvārī-aprīlī nedaudz mērenāk nekā kopējais preču eksports. Stabili pieaug eksports uz abām lielākajām Latvijas eksporta partnervalstīm Lietuvu un Igauniju. Tāpat arī strauji aug eksports uz trešajām valstīm.

Lielākās Latvijas tirdzniecības partnervalstis 2013. gada četros mēnešos bija Lietuva – 17% no kopējā ārējās tirdzniecības apgrozījuma, Krievija – 11%, Igaunija – 10%, Vācija – 9%, Polija – 8%, Zviedrija un Somija – pa 4% un Dānija un Nīderlande – pa 3 procentiem.

Kopumā 2013. gadā eksporta apjomu pieaugumi būs nedaudz mērenāki salīdzinot ar straujajiem izaugsmes rādītājiem 2012. gadā. Eksporta izaugsme nākotnē būs cieši saistīta ar ražotāju konkurētspēju un izaugsmi galvenajās tirdzniecības partnervalstīs.

Latvijas preču eksporta struktūra

2012. gadā, procentos

Latvijas preču eksports un imports

2013. gada janvārī-aprīlī, procentos

	Eksports			Imports		
	struktūra	apjomu izmaiņas	devums izmaiņas	struktūra	apjomu izmaiņas	devums izmaiņas
Kopā, tai skaitā:	100	10,3	100	100	3,1	100
Lauksaimniecības un pārtikas preces	18,6	23,3	37,8	15,6	6,9	33,3
Minerālie produkti	8,1	-0,1	-0,1	18,9	2,0	12,0
Ķīmiskās rūpniecības preces	9,6	11,5	10,7	15,5	13,0	58,6
Vieglās rūpniecības preces	4,7	8,0	3,7	5,8	11,5	19,8
Koks un koka izstrādājumi	16,9	9,1	15,1	2,2	44,2	21,8
Parastie metāli un to izstrādājumi	13,1	-7,5	-11,5	9,4	-14,7	-53,2
Mehānismi un mašīnbūves preces	15,9	36,5	45,8	17,7	5,6	30,7
Transportlīdzekļi	3,9	-25,5	-14,3	6,4	-18,7	-48,6
Pārējās preces	9,2	14,8	12,7	8,5	10,1	25,6

MAKSĀJUMU BILANCE

Pēdējos divos gados maksājumu bilances tekošais konts ir nelielā deficīta līmenī. 2011. gadā tekošā konta deficīts bija 2,2% no IKP, savukārt 2012. gadā – 1,7% no IKP. Arī 2013. gada 1. ceturksnī tekošā konta bilance bija negatīva - 1,4% līmenī no IKP.

Krīzes laikā būtiski samazinājās ārējās tirdzniecības deficīts. 2012. gadā tas bija 9,8% no IKP, t.i. vairāk kā uz pusi zemākā līmenī nekā 2007. gadā (24% no IKP). Ārējās tirdzniecības bilances uzlabošanās lielā mērā noteica straujās eksporta apjomu pieaugums, kamēr importa dinamika bija visai mērena. 2012. gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, faktiskajās cenās eksports pieauga nedaudz straujāk nekā imports. Savukārt 2013. gada 1. ceturksnī eksporta apjoms bija par 7,7% lielāks nekā pirms gada, bet imports pieauga par 5% un ārējās tirdzniecības bilances deficīts sasniedza 10,8% no IKP.

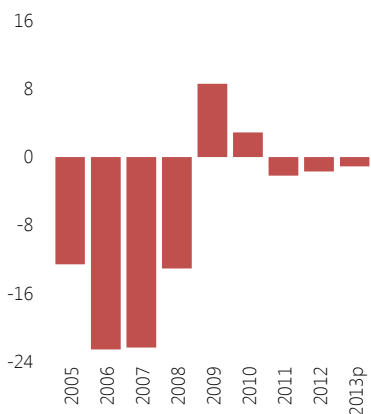
Pakalpojumu bilances pozitīvais saldo nepārtraukti palielinās. 2012. gadā pakalpojumu bilances pārpalikums bija 6,8% no IKP, kas gandrīz 2 reizes pārsniedza 2007. gada līmeni. Arī 2013. gada sākumā pakalpojumu eksporta apjoms gandrīz divreiz pārsniedza pakalpojumu importa apjomu.

Ienākumu bilances stāvokli galvenokārt nosaka nerezidentu uzņēmumu rentabilitātes izmaiņas. Saistībā ar ārvalstu investoru zaudējumiem krīzes laikā ienākumu bilance bija pozitīva. 2012. gadā un 2013. gada 1. ceturksnī ienākumu bilances deficīts bija attiecīgi - 1,5% un 0,9% no IKP, ko ietekmēja nerezidentu ieguldījumu ienākumu pieaugums. Kārtējo pārvedumu konts ir pozitīvs (2,9% no IKP), saglabājoties iepriekšējo gadu līmenī.

Finanšu konta bilances svārstības pa ceturkšņiem joprojām ir izteiktas. 2012. gadā finanšu konta bilances pozitīvais saldo bija 2% līmenī no IKP. Savukārt 2013. gada 1. ceturksnī finanšu konts bija deficītā (2,1% no IKP).

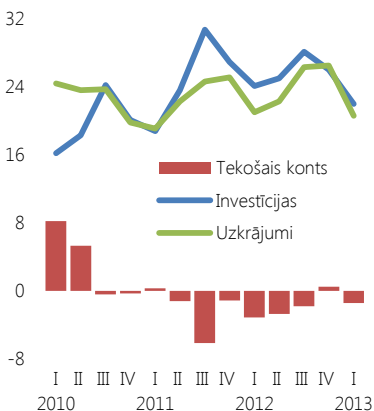
Salīdzinoši augstā līmenī saglabājās ienākošo ĀTI intensitāte. Piesaistītās ĀTI 2012. gadā bija 3,5% no IKP līmenī un 2013. gada 1. ceturksnī – 2,7% no IKP.

Tekošā konta bilance
procentos no IKP

p – prognoze

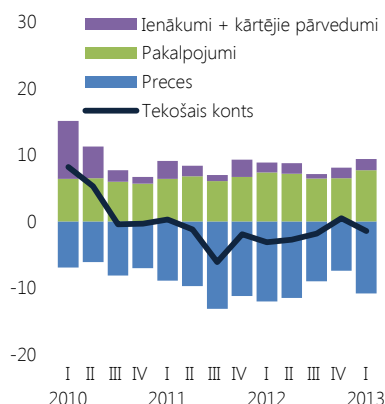
Teikošais konts, investīcijas un uzkrājumi
procentos no IKP

Portfeļinvestīciju daļa ienākošajās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos 3 gados nepārsniedz 10%. Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citu investīciju postenī. 2012. gadā citu investīciju bilance bija negatīva – 5,4% no IKP. 2013. gada 1. ceturksnī citu investīciju bilances deficīts sasniedza 3,6% no IKP. Portfeļinvestīciju un citu investīciju bilances svārstības pārsvarā ir saistītas ar finanšu sektora stabilizācijas pasākumiem un valsts sektora parādu restrukturizāciju.

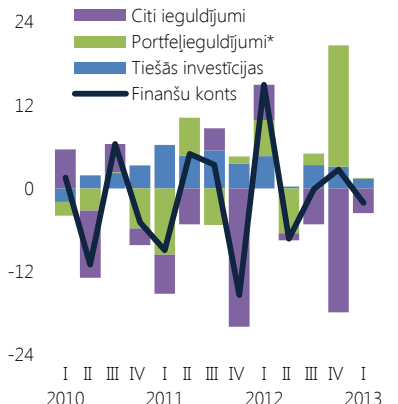
Tekošais kants pa posteņiem

procentos no IKP

Finanšu kants pa posteņiem

bez rezerves aktīviem, procentos no IKP

* portfeļieguldījumi un atvasinātie finanšu instrumenti

Latvijas maksājumu bilance pa posteņiem

procentos no IKP

	2009	2010	2011	2012	2013 I
A. Tekošais kants	8,6	2,9	-2,2	-1,7	-1,4
Tirdzniecības bilance	-7,1	-7,0	-10,8	-9,8	-10,8
Pakalpojumu bilance	6,0	6,1	6,5	6,8	7,7
Neto ienākumi	6,3	0,2	-0,9	-1,5	-0,9
Neto kārtējie pārveidumi	3,4	3,6	3,1	2,9	2,5
B. Kapitāla kants	2,4	1,9	2,1	3,0	2,5
C. Finanšu kants*	-6,9	-2,1	-4,0	2,2	-2,1
Tiešās investīcijas	0,6	1,5	4,9	2,8	1,4
Portfeļieguldījumi**	2,3	-2,8	-1,8	4,8	0,1
Citi ieguldījumi	-9,8	-0,7	-7,2	-5,4	-3,6
D. Novirze	0,8	1,2	-0,4	0,1	2,5
E. Rezerves aktīvi	-5,0	-4,0	4,4	-3,6	-1,5

* bez rezerves aktīviem; ** portfeļieguldījumi un atvasinātie finanšu instrumenti

CENAS

Pēc krīzes izraisītās deflācijas, kad 12 mēnešu patēriņa cenu inflācija 2010. gada februārī pazeminājās līdz -4,2%, cenas atkal sāka pieaugt. 2011. gadā 12 mēnešu patēriņa inflācija pieauga par 4%, savukārt 2012. gadā mērenāk – par 1,6%, un tās pieaugumu galvenokārt noteica cenu palielinājums dabasgāzei, pārtikai un degvielai. Liela ietekme bija degvielas cenu dinamikai pasaulē. Ņemot vērā salīdzinoši straujo cenu pieaugumu 2011. gadā, vidējais cenu līmenis 2012. gadā bija par 2,3% augstāks nekā gadu iepriekš.

2013. gada maijā, salīdzinot ar 2012. gada maiju patēriņa cenu līmenis bija samazinājies par 0,1%. 2013. gada piecos mēnešos lielākā ietekme uz cenu pārmaiņām galvenokārt bija cenu pieaugumam pārtikai (par 1,4%), apģērbiem un apaviem (par 4,2%) un alkoholiskajiem dzērieniem un tabakai (par 2,3%), kā arī cenu samazinājumam degvielai un siltumenerģijai, kas saistīts ar dabasgāzes cenu kritumu. Jāatzīmē, ka pasaules pārtikas cenas kopš 2013. gada marta mēreni pieaug un 2013. gada maijā pieauga par 2%, salīdzinot ar iepriekšējā gada decembri. 2013. gada janvārī-februārī pasaules biržās bija vērojams naftas produktu cenu kāpums, bet martā-aprīlī naftas cenas saruka. Kopumā 2013. gada pirmajos piecos mēnešos degvielas cenu kritums pasaulē bija gandrīz 1%, bet Latvijā tas bija straujāks – par 3,7%. Jāatzīmē, ka maijā naftas cenas pasaulē atsāka mēreni pieaugt, kas Latvijā ietekmēs degvielas cenu, sākot no jūnija.

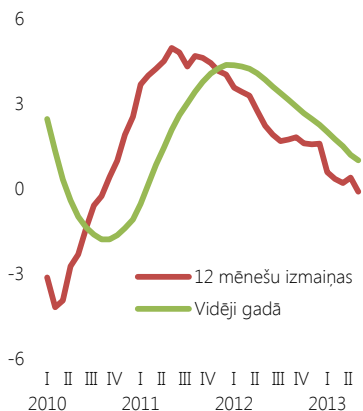
2013. gada aprīlī, salīdzinot ar 2012. gada aprīli, cenu līmenis Eiropas Savienības valstīs pieauga straujāk nekā Latvijā – par 1,4%. To noteica pārtikas un pakalpojumu cenu pieaugums.

Arī turpmāk patēriņa cenu izmaiņas Latvijā lielā mērā būs atkarīgas no cenu tendencēm pasaulē. Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopumā 2013. gadā sagaidāma mērena cenu dinamika līdz 0,5 procentiem.

Ražotāju cenas pēc straujā pieauguma 2010. gadā un 2011. gada pirmajā pusē turpmākajos mēnešos kopumā bija mērenas. 2012. gadā ražotāju cenas uzrādīja nelielu, bet stabilu pieaugumu, galvenokārt energoresursu cenu pieauguma dēļ.

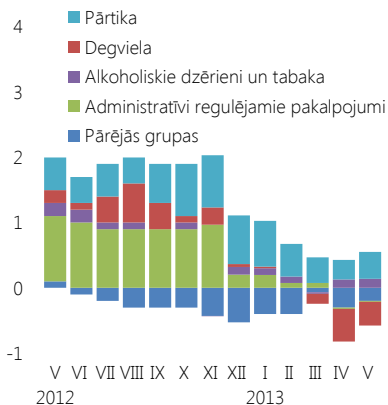
Patēriņa cenu izmaiņas

procentos

Preču un pakalpojumu grupu ietekme uz patēriņa cenu indeksu

ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās, procentos

2013. gada aprīlī salīdzinājumā ar 2012. gada aprīli kopējais ražotāju cenu līmenis rūpniecībā palielinājās par 1,4%, vietējā tirgū realizētajai produkcijai – par 1,4%, bet eksportētajai – par 1,5%. Ietekmīgākie cenu pieaugumi bija vērojami pārtikas ražošanā (par 3,4%) un kokapstrādē (par 2%), bet lielākais cenu samazinājums – metālu ražošanā (par 7,7%).

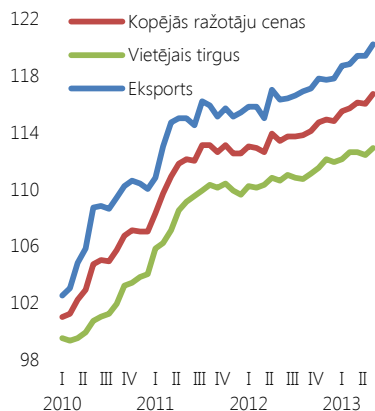
Apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas ietekmē tendences ārējos tirgos. 2013. gada aprīlī tās bija par 1,9% lielākas nekā pirms gada.

2013. gada četros mēnešos ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā eksportētajai produkcijai ir augušas gandrīz trīs reizes straujāk (par 1,4%) nekā vietējā tirgū realizētai produkcijai (par 0,5%). Straujākais ražotāju cenu pieaugums bija poligrāfijas nozarē (par 6,2%), elektrisko un optisko iekārtu ražošanā (par 3,2%), bet samazinājums – apģērbu ražošanā (par 4,2%).

Ražotāju cenu kāpums liecina, ka pieprasījums pēc Latvijā ražotās produkcijas pieaug ne tikai vietējā tirgū, kur pakāpeniski uzlabojas ekonomiskā situācija, bet saglabājas augsts arī ārējos tirgos, neskatoties uz vājo ekonomisko izaugsmi galvenajās partnervalstīs.

Ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā

2009. gada decembris = 100

Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem

procentos

		Pret iepriekšējo mēnesi	Pret iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	Pret iepriekšējā gada decembri	Vidēji gadā
2012	Maijs	-0,2	2,2	2,0	3,8
	Jūnijs	-0,1	1,9	2,0	3,6
	Jūlijs	-0,5	1,7	1,5	3,4
	Augusts	-0,3	1,7	1,2	3,1
	Septembris	0,5	1,8	1,6	2,9
	Oktobris	0,0	1,6	1,6	2,7
	Novembris	-0,1	1,6	1,6	2,5
	Decembris	0,0	1,6	1,6	2,3
2013	Janvāris	-0,2	0,6	-0,2	2,0
	Februāris	-0,1	0,3	-0,3	1,8
	Marts	0,5	0,2	0,2	1,5
	Aprīlis	0,0	-0,4	0,2	1,2
	Maijs	0,1	-0,1	0,3	1,0

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI

No 2008. līdz 2010. gadam kredītešana ievērojami saruka, banku kredītportfeļa kvalitāte pasliktinājās un pieauga iedzīvotāju parādsaistības. Uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, banku kredītportfeļa kvalitāte lēnām uzlabojas.

Turpina pieaugt no jauna izsniegto kredītu apjoms un skaits. 2013. gada 1. ceturksnī no jauna tika izsniegti 24 tūkst. kredītu 543,3 milj. latu apmērā, kas apjoma ziņā ir gandrīz uz pusi vairāk nekā 2012. gada 1. ceturksnī. Straujākais pieaugums (par 66%) bija vērojams rezidentiem izsniegto jauno kredītu kategorijā. Kopumā nerezidentiem izsniegti 45% no jaunajiem kredītiem. Pieauga arī mājāsaimniecībām no jauna izsniegto kredītu apjoms, tomēr mājāsaimniecību kredītešana joprojām ir vāja un iedzīvotāji piesardzīgi uzņemas jaunas kredītsaistības. Nemot vērā joprojām ierobežoto mājāsaimniecību maksātspēju, tuvākajā laikā mājāsaimniecībām no jauna izsniegto kredītu apjoms saglabāsies zems. Lielākā daļa no jaunu izsniegtajiem kredītiem ir izsniegti patēriņu preču un mājokļu iegādei.

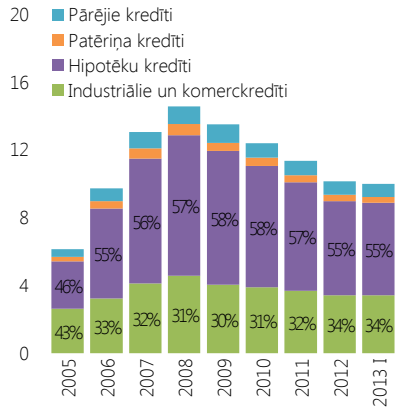
Uzņēmējiem izsniegti 24% jauno kredītu, kas ir par 9,3% vairāk nekā iepriekšējā gada 1.ceturksnī. Apjoma ziņā puse no visiem tautsaimniecībā izsniegtajiem kredītiem ir izsniegti finanšu un apdrošināšanas darbībās.

Kredītportfeļa kvalitāte turpina uzlaboties un 2013. gada 1. ceturksnī ar maksājumu kavējumu bija 17,9% kredītu, kas bija par 4,2 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada. To galvenokārt noteica kredītu rezidentiem ar maksājumu kavējumu virs 90 dienām samazinājums par 26,6%. Šie kredīti veido gandrīz 60% no visiem kredītiem ar maksājumu kavējumu.

Kredītu atlikumu sarukuma temps ir palēninājies un 2013. gada 1. ceturksnī beigās, salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, rezidentiem izsniegto kredītu atlikumi saruka par 6,6%. Pakāpeniski pieaug komerckredītu atlikumi (par 4,5%). Patēriņa kredītešana šajā periodā ievērojami saruka (par 17,1%). Hipotekāro kredītu atlikumi arī samazinās, kaut ne tik strauji kā iepriekš (par 9,1%).

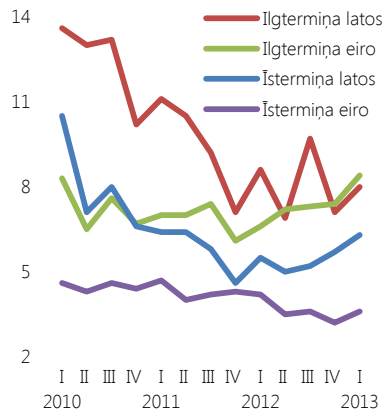
Rezidentiem izsniegtie kredīti

perioda beigās, miljardi latu

Procentu likmes izsniegtajiem kredītiem

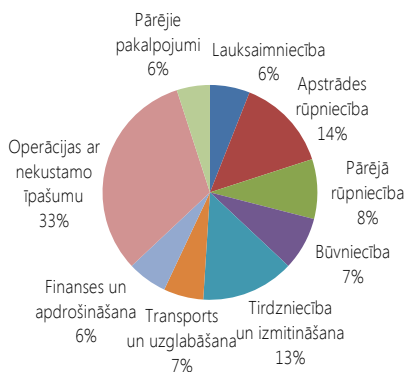
vidējās svērtās, procentos

2013. gada 1. ceturksnī pieauga gan eiro, gan latos izsniegto īstermiņa un ilgtermiņa kredītu procentu likmes. Euro izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likmes sasniedza augstāko līmeni un bija 8,4%, savukārt latos izsniegto ilgtermiņa kredītu procentu likme bija 8%. Latos un eiro izsniegto īstermiņa kredītu procentu likmes svārstības bija minimālas.

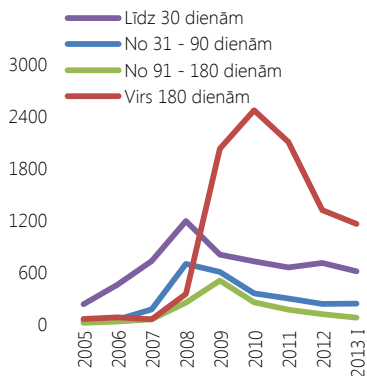
Izsniegto kredītu struktūra pa nozarēm

2013. gada marta beigās, procentos

Kredīti ar maksājumu kavējumu

perioda beigās, milj. latu

Latvijas banku sistēmas monetārie rādītāji

	2009	2010	2011	2012	2013 1.cet.
<i>perioda beigās, milj. latu</i>					
Tīrie ārējie aktīvi	-3 022,0	-1 219,8	-224,8	613,7	660,8
Tīrie iekšējie aktīvi	8 842,3	7 609,8	6 710,9	6 161,7	5 977,0
Iekšzemes kredīti	12 204,3	11 215,1	11 045,4	9 593,3	9 465,7
Pārējie aktīvi (neto)	-3 362,0	-3 605,3	-4 334,5	-3 431,6	-3 488,7
Plašā nauda M2X	5 820,3	6 390,0	6 486,1	6 775,4	6 637,7
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	667,3	807,4	1 040	1 082,4	1 011,8
Privātpersonu un uzņēmumu noguldījumi	5 153,0	5 582,7	5 446,1	5 693,0	5 625,9
<i>izmaiņas, procentos</i>					
Iekšzemes kredīti	-14,5	-8,1	-1,5	-13,1	-6,0
Plašā nauda M2X	-1,9	9,8	1,5	4,5	3,3
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	-23,0	21,0	28,8	4,1	-0,9
Privātpersonu un uzņēmumu noguldījumi	1,7	1,1	-2,5	4,5	4,1
Iekšzemes kopprodukts (faktiskajās cenās)	-18,7	-2,2	11,7	8,7	5,7

VALSTS BUDŽETS

Ekonomiskās situācijas pasliktināšanās Latvijā 2008.-2009. gadā būtiski pasliktināja valsts fiskālo stāvokli. Lai nepieļautu, ka situācija finanšu sektorā kļūst nekontrolējama, kopš 2008. gada Latvijā ir veikta budžeta konsolidācija 2,3 miljardu latu apmērā ar fiskālo ietekmi 17% apmērā no IKP, no kuriem aptuveni 6,8% no IKP veido pasākumi ieņēmumu pusē, savukārt 10,2% – izdevumu pusē.

Valdības īstenoto budžeta konsolidācijas pasākumu rezultātā budžeta deficīts no 2009. līdz 2012. gadam samazinājās no 9,7% līdz 1,2% no IKP.

Uzlabojoties ekonomiskajai situācijai, valsts fiskālais stāvoklis pakāpeniski uzlabojas – budžeta ieņēmumi pieaug un deficīts samazinās. Kopumā 2012. gadā valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi pieauga straujāk nekā izdevumi, attiecīgi par 12,9% un 3,5 procentiem.

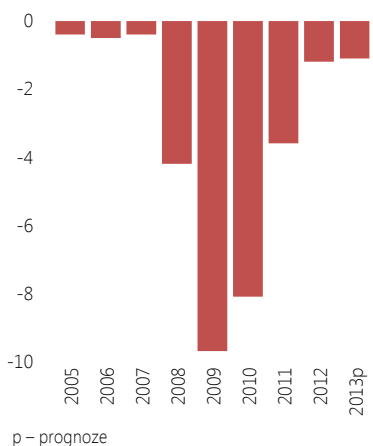
2013. gada janvārī-maijā valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi bija 2 476 milj. latu, kas ir par 13,8% vairāk nekā pirms gada. Kopējie nodokļu ieņēmumi šajā laikā pieauga par 7,1 procentu.

Pateicoties nodarbinātības pieaugumam, kā arī darba samaksas kāpumam, palielinās darba nodokļu ieņēmumi. 2013. gada piecos mēnešos, salīdzinot ar 2012. gada janvāri-maiju, valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas pieauga par 7,4%, savukārt iedzīvotāju ienākuma nodoklis – par 9,6%. Darbaspēka nodokļi šajā periodā veidoja gandrīz 60% no kopējā ievāktu nodokļu pieauguma.

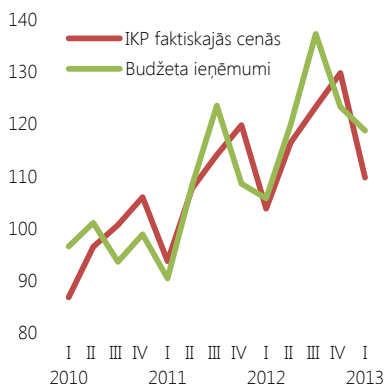
2013. gada piecos mēnešos, salīdzinot ar 2012. gada janvāri-maiju, par 3,4% pieauga PVN ieņēmumi. Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm, ievērojami audzis arī uzņēmuma ienākuma nodokļa ievākums (par vairāk nekā 20%, salīdzinot ar iepriekšējā gada pieciem mēnešiem).

Budžeta izdevumi joprojām pieaug lēnāk nekā ieņēmumi. Valsts konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2013. gada janvārī-maijā bija 2 288 milj. latu, kas ir par 6,8% vairāk nekā 2012. gada piecos mēnešos.

Budžeta balance
procentos no IKP

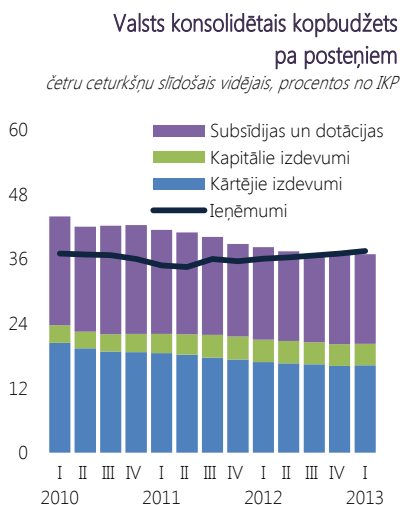
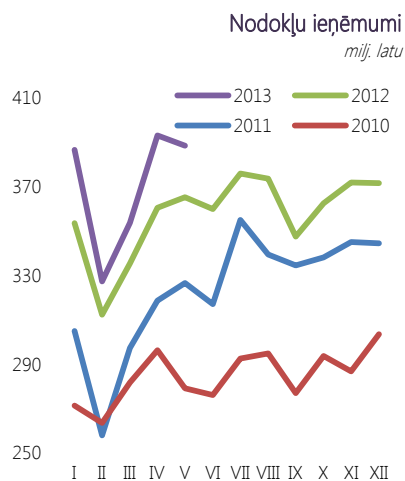

IKP un budžeta ieņēmumi
2009. gada 4. ceturksnis = 100

2013. gadā straujāk ir auguši kārtējie izdevumi, kas piecos mēnešos bija par 7,5% lielāki nekā pirms gada. Izdevumi subsīdijām un dotācijām šajā laikā ir palielinājušies par 5,3%. Savukārt kapitālie izdevumi ir nedaudz samazinājušies. No funkcionālajām kategorijām 2013. gada janvārī-maijā visstraujāk izdevumi pieauga ekonomiskās darbības jomā, vides aizsardzībā, sabiedriskajā kārtībā un drošībā, pašvaldību teritoriju apsaimniekošanā, kā arī atpūtai un kultūrai.

Atbilstoši Finanšu ministrijas prognozēm, 2013. gadā vispārējās valdības budžeta deficīts būs 1,1% apmērā no IKP, savukārt 2014. gadā un 2015. gadā – 0,9% apmērā no IKP.

Vispārējās valdības budžets

	mljrd. latu				izmaiņas, %	
	2009	2010	2011	2012	2013 I-V	2013 I-V
Ieņēmumi, tai skaitā:	4,72	4,61	5,09	5,74	2,48	13,8
Netiešie nodokļi, tai skaitā:	1,32	1,30	1,46	1,63	0,67	3,0
Pievienotās vērtības nodoklis	0,80	0,83	0,96	1,12	0,46	3,4
Ienākuma un īpašuma nodokļi	1,00	0,99	1,10	1,23	0,57	11,2
Sociālās apdrošināšanas iemaksas	1,17	1,09	1,23	1,32	0,56	7,4
Pārējie nodokļi	0,03	0,03	0,09	0,10	0,05	16,1
Citi ieņēmumi	1,22	1,19	1,21	1,45	0,63	39,8
Izdevumi	5,61	5,41	5,53	5,72	2,29	6,8

IEDZĪVOTĀJU IENĀKUMI

Ekonomikas lejupslīdes laikā samazinājās ne tikai nodarbināto skaits, bet arī strādājošo darba samaksa. Stabilizējoties ekonomiskajai situācijai, kopš 2010. gada beigām ir atsācies atalgojuma pieaugums, lai arī bezdarba līmenis saglabājās samērā augstā līmenī.

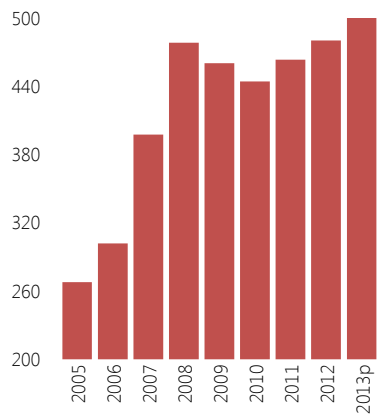
2010. gadā strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa bija 445 lati, t.i., par 3,5% mazāka nekā 2009. gadā un par 7,3% mazāka nekā 2008. gadā. Vērtējot darba samaksas dinamiku krīzes laikā, jāatzīmē, ka atalgojuma korekcija ir bijusi salīdzinoši mērena, lielāko daļu ekonomikas apjomu krituma ir kompensējis strādājošo skaita samazinājums.

Līdz ar ekonomiskās situācijas uzlabošanos un augot pieprasījumam pēc darbaspēka, vidējais atalgojums tautsaimniecībā pakāpeniski palielinās. 2011. gadā vidējā bruto alga palielinājās par 4,4%, bet 2012. gadā – par 3,7%. Kopš 2010. gada atalgojums ir pieaudzis gan privātajā, gan sabiedriskajā sektorā, vienlaikus sabiedriskajā sektorā pieaugums ir bijis nedaudz straujāks nekā privātajā sektorā, kas galvenokārt skaidrojams ar daudz lielāku atalgojuma samazinājumu sabiedriskajā sektorā laika posmā no 2008. gada līdz 2010. gadam, ko noteica nepieciešamība ierobežot valsts budžeta tērīšus.

Atalgojums kopš 2010. gada ir pieaudzis visās tautsaimniecības nozarēs. Būtiskākais atalgojuma pieaugums ir bijis nekustamo īpašumu nozarē, valsts pārvaldē un tirdzniecībā.

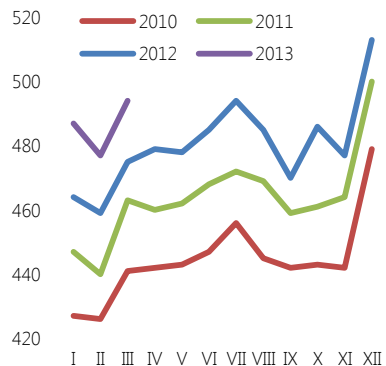
Līdz ar ekonomisko aktivitāšu palielināšanos 2013. gada 1. ceturksnī vidējais atalgojums tautsaimniecībā turpināja augt – salīdzinot ar 2012. gada 1. ceturksni, bruto alga pieauga par 4,2% un bija 486 lati. Visaugstākā darba alga saglabājās Rīgas reģionā (554 lati), bet zemākais atalgojuma līmenis bija Latgales reģionā (330 lati). Atalgojums pieauga vienlīdz strauji gan privātajā sektorā (4,3%), gan sabiedriskajā sektorā (4,4%). Vienlaikus sabiedriskajā sektorā 2013. gada 1. ceturksnī vidējā bruto alga joprojām bija par 1,9% zemāka nekā 2008. gada attiecīgajā periodā, turpretī privātajā sektorā 2013. gada 1. ceturksnī tā jau par 11,9% pārsniedza 2008. gada atbilstošā perioda līmeni.

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa
bruto, latos

p – prognoze

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa
pa mēnešiem
bruto, latos

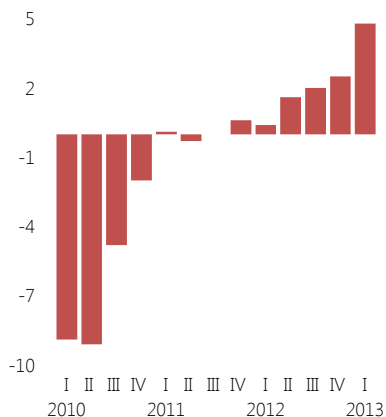
Straujākais algas pieaugums 2013. gada 1. ceturksnī bija tirdzniecības nozarē (6,4%), informācijas un komunikācijas pakalpojumos (6,2%), būvniecībā (6,1%) un valsts pārvaldē (8%). Augstākais atalgojuma līmenis saglabājās finanšu un apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – vidēji 1 064 latī mēnesī.

Līdz ar nominālā atalgojuma pieaugumu, pakāpeniski palielinās reālā darba alga. Pieaugot patēriņa cenām, reālās algas pieaugums iepriekšējos 2 gados bija relatīvi mērens – 2011. gadā tā pieauga par 0,1%, bet 2012. gadā – par 1,6%. 2013. gada 1. ceturksnī reālais atalgojums palielinājās par 4,8%. Relatīvi straujāku reālās algas pieaugumu noteica ievērojami zemāki patēriņa cenu pieauguma tempi.

2012. gadā turpināja palielināties arī vidējās vecuma pensijas apmērs, kas bija par 1,2% lielāks nekā gadu iepriekš. 2013. gada 1. ceturksnī vidējā mēneša vecuma pensija bija 180,5 latī, kas par 0,5% pārsniedza 2012. gada 1. ceturkšņa līmeni.

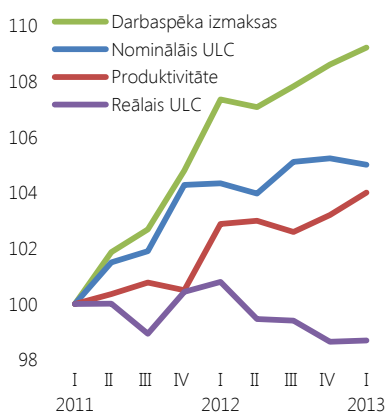
Strādājošo reālā darba samaksa

pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

Darbaspēka izmaksas un produktivitāte

2011. gada 1. ceturksnis = 100

Strādājošo vidējā darba samaksa pa nozarēm

bruto, pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos

	2009	2010	2011	2012	2013 1.cet.
Pavisam	-3,9	-3,5	4,4	3,7	4,2
Lauksaimniecība	-4,7	5,8	8,2	0,7	5,8
Apstrādes rūpniecība	-2,0	0,1	5,0	4,6	3,6
Pārējā rūpniecība	-4,2	4,1	3,7	3,6	1,8
Būvniecība	-1,0	-5,3	4,7	2,0	6,1
Tirdzniecība un izmitināšana	-2,8	-3,6	5,9	4,5	5,8
Transports un uzglabāšana	0,2	0,2	1,0	7,7	1,0
Citi komercpakalpojumi	-1,1	-1,4	3,9	2,4	2,9
Sabiedriskie pakalpojumi	-12,8	-9,0	4,5	2,7	5,4

DARBA TIRGUS

Pakāpeniska ekonomisko aktivitāšu palielināšanās pozitīvi ietekmē situāciju darba tirgū – pieaug nodarbinātība un mazinās krīzes izraisītais augstais bezdarbs. Tajā pašā laikā atsevišķas iedzīvotāju grupas, īpaši personas ar zemu izglītības līmeni un kvalifikāciju, gados vecāki cilvēki, kā arī jaunieši, situācijas uzlabošanos izjūt vājāk.

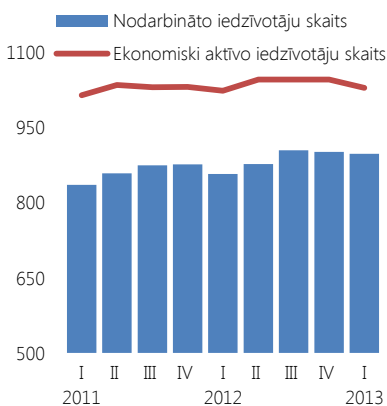
2012. gadā nodarbināto skaits palielinājās par 2,8% un vidēji gadā bija 885,6 tūkst. Neskatoties uz nodarbinātības pieaugumu, joprojām saglabājās relatīvi augsts bezdarbs – vidēji gadā 14,9 procenti.

2013. gada 1. ceturksnī kopumā nodarbināti bija 898,3 tūkstoši iedzīvotāji, kas ir par 4,7% jeb aptuveni 41 tūkstošiem vairāk nekā 2012. gada 1. ceturksnī. Vienlaikus ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ir pieaudzis mēreni (par 0,6%).

Bezdarba līmenis 2013. gada 1. ceturksnī vidēji bija 12,8%, kas ir par 3,5 procentpunktiem mazāk nekā gadu iepriekš.

Saskaņā ar Nodarbinātības valsts aģentūras datiem, arī reģistrētais bezdarba līmenis 2013. gada sākumā turpināja samazināties un maija beigās sasniedza zemāko līmeni kopš 2009. gada februāra un bija 9,9%. Reģistrēti bija 97,8 tūkst. bezdarbnieku, kas bija par 24,2 tūkst. mazāk nekā 2012. gada maijā. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis saglabājās Latgales reģionā (20,2%), bet zemākais – Rīgā (6,1%). 2013. gada aprīlī 41,1% no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita bija ilgstošie bezdarbnieki (bez darba ilgāk par gadu).

Nodarbinātie un ekonomiski aktīvie iedzīvotāji tūkstošos

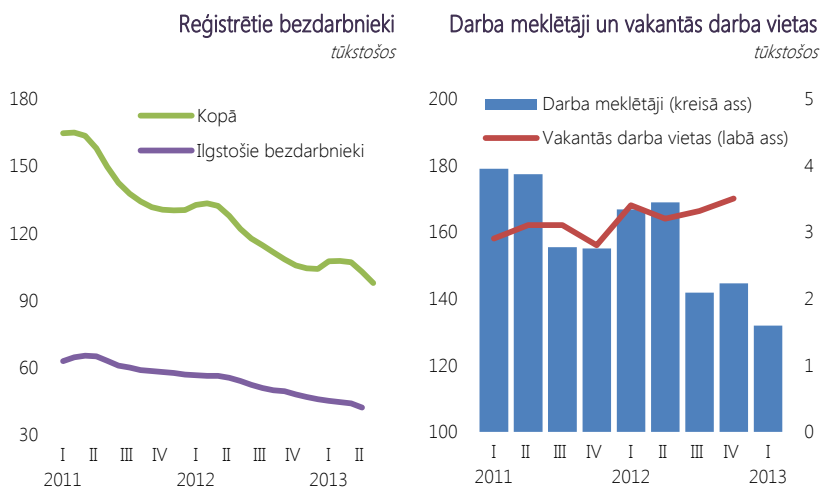
Aizņemtās darba vietas tūkstošos

	2008	2009	2010	2011	2012	2013 1.cet.
Pavisam	1 016,6	826,1	776,7	805,5	839,1	840,8
Lauksaimniecība	20,8	17,9	17,5	19,0	20,6	20,0
Apstrādes rūpniecība	138,9	104,1	101,8	109,1	114,5	115,9
Pārējā rūpniecība	26,7	23,7	22,4	22,9	23,7	23,6
Būvniecība	89,3	54,6	46,0	50,9	55,7	52,1
Tirdzniecība un izmitināšana	221,8	173,3	159,7	162,8	170,7	170,6
Transports un uzglabāšana	77,8	67,6	66,8	68,8	72,7	73,4
Citi komercpakalpojumi	196,2	162,8	148,4	157,0	168,5	171,5
Sabiedriskie pakalpojumi	245,1	222,1	214,2	215,0	212,8	213,5

Kopš 2010. gada vidus pakāpeniski palielinās arī Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto brīvo darbavietu skaits. 2013. gada maija beigās kopumā bija reģistrētas 6 130 vakances, kas bija par 40% vairāk nekā pirms gada un tas bija augstākais rādītājs kopš 2008. gada.

Saldzinoši augstais bezdarbs joprojām galvenokārt saistīts ar cikliskiem faktoriem, tomēr arvien izteiktākas kļūst strukturālā bezdarba pazīmes. Saglabājas risks, ka daļa no esošiem bezdarbniekiem ilgstoši nevarēs atrast darbu, jo nozares, kas ātrāk atgūstas no krīzes, nav tās pašas, kurās bija lielākais darbavietu zaudējums krīzes laikā.

Sagaidāms, ka situācija darba tirgū turpinās uzlaboties. 2013. gadā nodarbināto skaits varētu palielināties par 2,4%, bet bezdarba līmenis samazināties līdz aptuveni 12 procentiem.

Nodarbinātības un bezdarba galvenie rādītāji
15-74 gadu vecuma grupā

	2011	2012	2013 1.cet.
tūkstošos			
Iedzīvotāju skaits	1 595,3	1 574,1	1 574,1
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits	1 028,2	1 041,1	1 030,2
Nodarbināto skaits	861,6	885,6	898,3
Bezdarbnieku skaits	166,6	155,5	131,9
procentos			
Ekonomiskās aktivitātes līmenis, procentos	64,5	66,1	65,4
Nodarbinātības līmenis, procentos	54,0	56,3	57,1
Bezdarba līmenis	16,2	14,9	12,8

STARPTAUTISKIE SALĪDZINĀJUMI

Ekonomiskā attīstība Baltijas valstīs

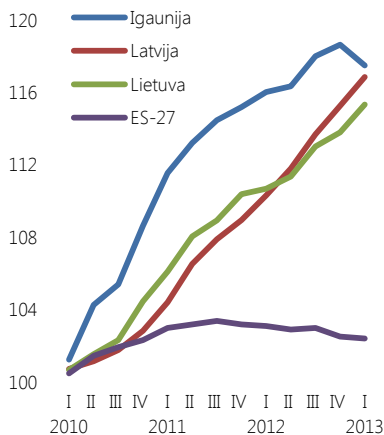
	Latvija	Lietuva	Igaunija
Teritorija, tūkst. km ²	64,6	65,3	45,2
Iedzīvotāju skaits, tūkst., 2013. gada 1. maijā	2 014,8	2 959,5	1 286,5*
Iekšzemes kopprodukts, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	5,5	5,9	8,3
2012. gads	5,6	3,7	3,2
2012.g. 4.cet.	5,1	4,1	3,7
2013.g. 1.cet.	3,6	3,5	1,1
Apstrādes rūpniecības produkcijas apjomi, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	11,7	6,4	19,9
2012. gads	9,3	3,7	-0,1
2012.g. 4.cet.	6,2	8,7	1,1
2013.g. 1.cet.	-4,8	6,6	3,5
Mazumtirdzniecības apgrozījums, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	8,2	6,1	11,0
2012. gads	9,2	3,9	10,0
2012.g. 4.cet.	7,4	3,0	6,0
2013.g. 1.cet.	6,3	3,0	1,0
Patēriņa cenu pārmaiņas, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	4,4	4,1	5,1
2012. gads	2,3	3,1	4,2
2012.g. 4.cet.	1,6	2,9	3,7
2013.g. 1.cet.	0,4	2,1	3,5
Nodarbināto skaits, procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2011. gads	..**	..**	6,7
2012. gads	2,8	1,8	2,5
2012.g. 4.cet.	2,9	0,8	1,7
2013.g. 1.cet.	4,7	1,2	1,4
Bezdarba līmenis, procentos no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem			
2011. gads	16,2	15,3	12,5
2012. gads	14,9	13,2	10,2
2012.g. 4.cet.	13,8	13,0	9,3
2013.g. 1.cet.	12,8	13,1	10,2

* dati uz 2013. gada 1. janvāri

** no 2011. gada dati pārrēķināti pēc Tautas skaitīšanas datiem, pirms 2011. gada dati nav salīdzināmi

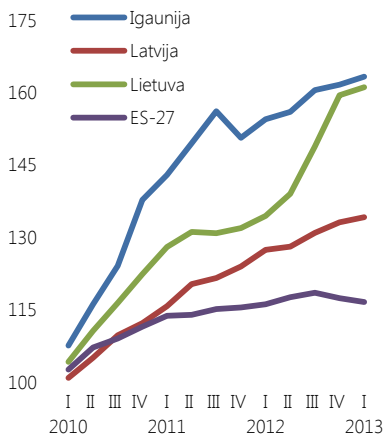
Iekšzemes kopprodukts

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

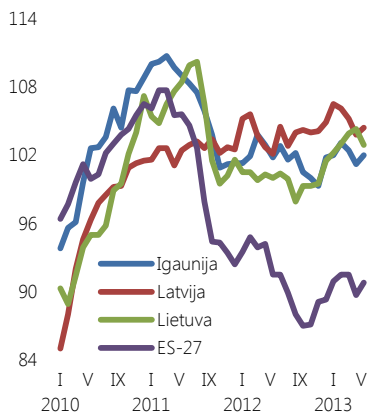
Preču un pakalpojumu eksports

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

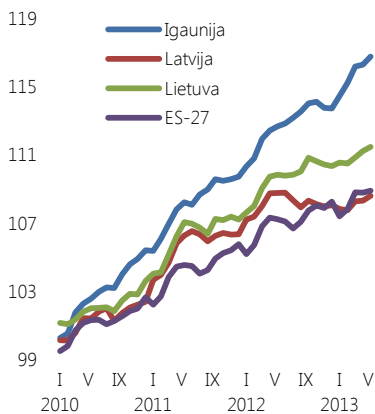
Ekonomikas sentimenta indekss

sezonāli izlīdzināti dati

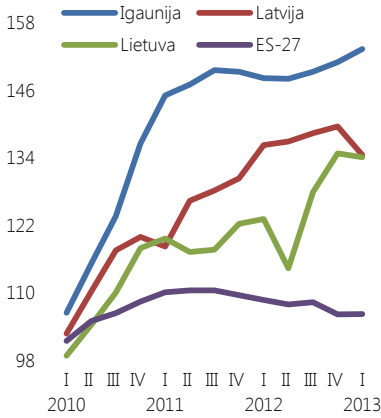
Saskaņotais patēriņa cenu indekss

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

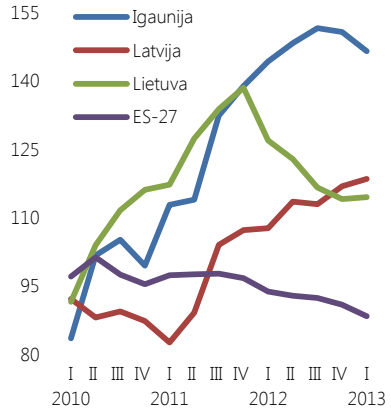
Apstrādes rūpniecības produkcijas apjomi

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

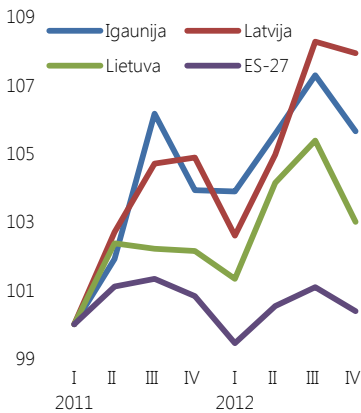
Būvniecības apjomi

sezonāli izlīdzināti dati
2009. gada 4. ceturksnis = 100

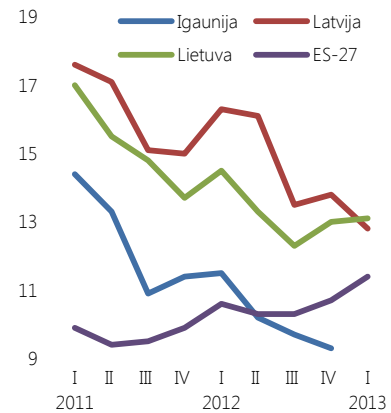
Nodarbināto skaits

2011. gada 1. ceturksnis = 100

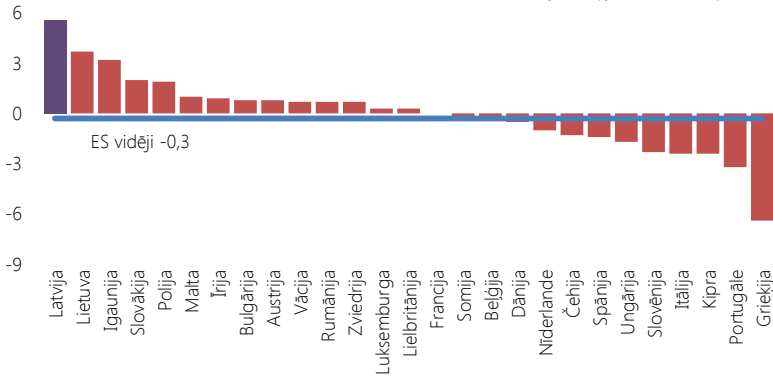
Bezdarba līmenis

procentos

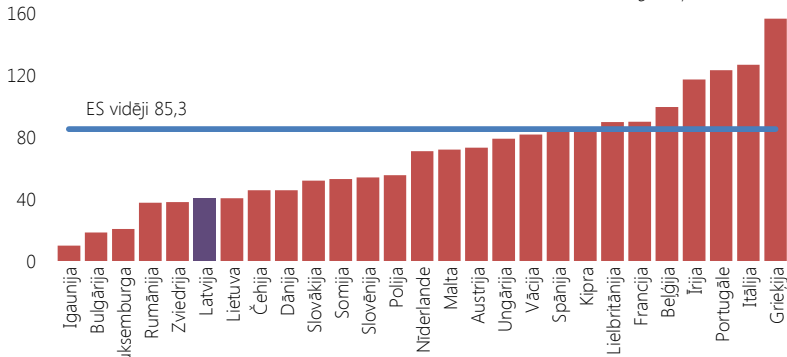
Iekšzemes kopprodukts

2012. gadā, apjomu izmaiņas, procentos

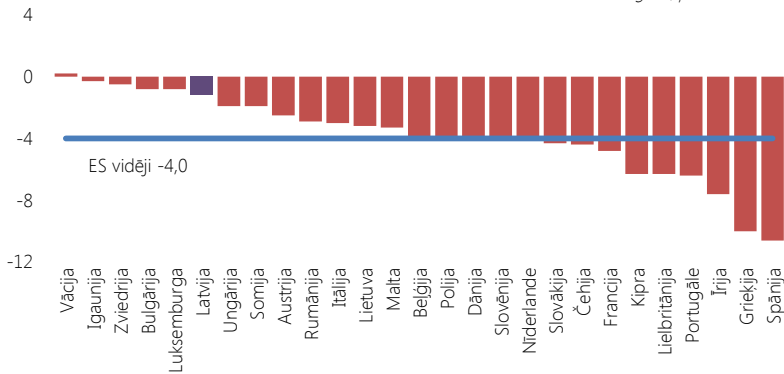
Valsts pārāds

2012. gadā, procentos no IKP

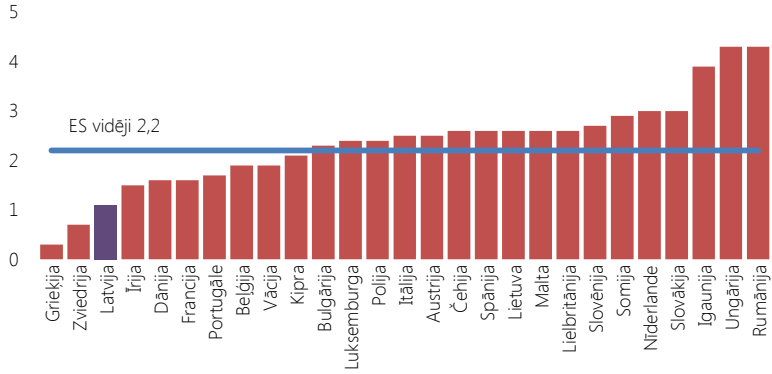

Budžeta bilance

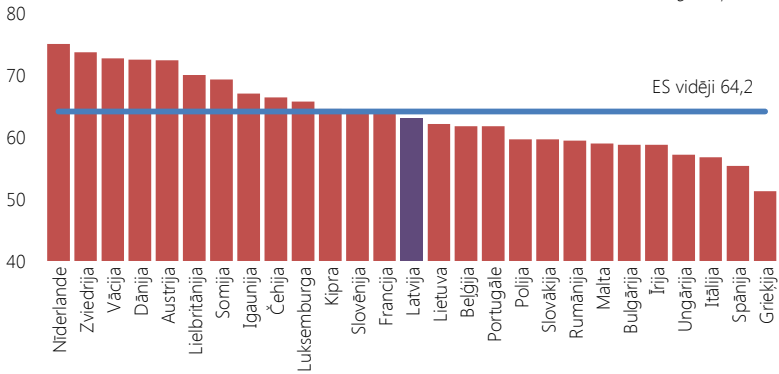
2012. gadā, procentos no IKP

Saskaņotais patēriņa cenu indekss 2013. gada maijā, vidēji gadā, procentos

Nodarbinātības līmenis 2012. gadā, procentos

Bezdarba līmenis 2012. gadā, procentos

